

ע"פ 16559/08/15 - מדינת ישראל נגד מוחמד חאמד

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 16559-08-15 מדינת ישראל נ' חאמד
תיק חיצוני:
בפני כבוד השופטת רונית בש
המערכת
נגד
מוחמד חאמד
המשיב

פסק דין

1. לפני ערעור המדינה על גזר הדין מיום 10.6.15 (להלן: "גזר הדין"), שניתן בבית משפט השלום לתעבורה בחדרה בתיק פ"ל 356-10-14 ע"י כב' השופט אהוד קפלן (להלן: "בית משפט קמא"). המשיב הורשע, על פי הודאתו, בעבירה של נהיגה בזמן פסילה, עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה (נוסח חדש), תשכ"א-1961 (להלן: "פקודת התעבורה"), בעבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, עבירה לפי סעיף 10 (א) לפקודת התעבורה, בעבירה של נהיגה ללא ביטוח, עבירה לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש] תש"ל-1970 (להלן: "פקודת ביטוח רכב מנועי") ובעבירה של נהיגה ברכב, כשתוקף רישיון הרכב פקע, עבירה לפי סעיף 2 לפקודת התעבורה. כמו כן, הודה המשיב בעובדות כתבי אישום בשני תיקים נוספים, שצורפו לתיק הנ"ל והורשע בדין בגינם; האחד- תיק פ"ל 3500-02-14, שעניינו- עבירה של נהיגה בזמן פסילה, עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה, עבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, עבירה לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה ועבירה של שימוש ברכב ללא פוליסת ביטוח בת תוקף, עבירה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי; השני- תיק פ"ל 4580-11-13, שעניינו- עבירה של נהיגה בזמן פסילה, עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה, עבירה של נהיגה בקלות ראש, עבירה לפי סעיף 62(2) בקשר עם סעיף 38(2) לפקודת התעבורה, עבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, עבירה לפי סעיף 10 (א) לפקודת התעבורה ועבירה של שימוש ברכב ללא פוליסת ביטוח בת תוקף, עבירה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי.

גזר הדין

2. בית משפט קמא השית על המשיב בגזר הדין את העונשים, כדלקמן: 6 חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות, 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים, לבל יעבור המשיב עבירה של נהיגה בפסילה או ללא רישיון נהיגה ויורשע בה, פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה למשך שנה וכן פסילה של 6 חודשים על תנאי למשך 3 שנים מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה, זאת לבל יעבור המשיב עבירה של נהיגה בפסילה או ללא רישיון נהיגה.

3. במסגרת גזר הדין ציין בית משפט קמא את העבירות בהן הורשע המשיב, תוך שהטעים כי המדובר בעבירות שפוגעות בסדר הציבורי וקבע, כי מתחם הענישה לגבי כל אחד מהאירועים נע בין חודש מאסר בפועל בעבודות שירות לשנת מאסר בפועל מאחורי סורג וברית.

4. בית משפט קמא ציין, כי בנידון דידן מדובר בשלושה אירועים, אך סבר, כי גם לפי מתחם הענישה המקובל, ניתן להטיל על המשיב מאסר שירוצה בעבודות שירות. בנקודה זו ציין בית משפט קמא, כי המשיב נשלח לתסקיר שירות המבחן, ממנו עולה, כי המשיב נמצא בעיצומו של הליך טיפולי ממושך שבו הוא לוקח חלק זמן רב, ולפיכך, שירות המבחן המליץ בתסקירו להשית על המשיב עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות וכן צו מבחן לשנה. בית משפט קמא הטעים, כי גם אם מתחם הענישה ההולם לא היה מאפשר להטיל על המשיב מאסר לריצוי בעבודות שירות, היה מקום לנהוג כך לאור שיקולי שיקום, על פי המלצת שירות המבחן.

נימוקי הערעור

5. במסגרת נימוקי הערעור טוענת המערערת, כי בית משפט קמא שגה עת שלא קיבל את עתירתה להשית על המשיב עונש מאסר שלא יפחת מ- 12 חודשים. לטענת המערערת, בית משפט קמא לא נתן משקל מספיק לעובדה שרישיון הנהיגה של המשיב פקע עוד בשנת 2001. המערערת מוסיפה וטוענת, כי בית משפט קמא לא נתן ביטוי הולם בגזר דינו לעברו של המשיב הכולל 13 הרשעות תעבורה קודמות, ביניהן עבירות של נהיגה בזמן פסילה ונהיגה ללא רישיון נהיגה.

6. המערערת סבורה, כי בית משפט קמא טעה עת שהסתמך על תסקיר שירות המבחן, אשר לדידה לא נתן כלל התייחסות לתיק פ"ל 4580-11-13 ולא כלל נימוק המבסס את מסקנתו בדבר העונש ההולם והתאמתו של המשיב להליך הטיפול. בנקודה זו המערערת טוענת, כי בית משפט קמא טעה בנמקו את גזר הדין בכך שהמשיב נמצא בעיצומו של הליך טיפולי ממושך בו הוא לוקח חלק זמן רב, בעוד שאין כל אינדיקציה בתסקיר שירות המבחן לכך שהמשיב החל הליך טיפולי כלשהו. יתרה מכך, המערערת מדגישה, כי בית משפט קמא נמנע במסגרת גזר הדין להשית על המשיב צו מבחן, זאת כפי שהומלץ על ידי שירות המבחן.

7. עוד טוענת המערערת, כי בית משפט קמא טעה בכך שלא נתן משקל הולם בעונש שהטיל על המשיב, לחומרת מעשיו של המשיב, לנסיבותיו, לעברו התעבורתי והפלילי ובעיקר לכך שנהג בשלוש הזדמנויות שונות, כשהוא בפסילה, ללא רישיון תקף וללא ביטוח. המערערת מטעימה, כי המשיב הוא אדם שמורא החוק אינו נחלתו, דפוס התנהגותו ואופן נהיגתו מסכנים סכנה מוחשית את ציבור המשתמשים בכבישי הארץ ולדידה של המערערת, רק מאסר של ממש יש בו כדי להוות תגובה ראויה לזלזול בביטחונם של בני אדם ויכול שיהווה הרתעה לגבי המשיב.

8. המערערת סבורה, כי אינטרס הציבור מחייב את כל מערכות אכיפת החוק לשלב ידיים במלחמה בעבריינות הפושה בכבישים ובנהגים המסכנים את בטחון הציבור, זאת על ידי הטלת עונשים מרתיעים.

9. לפיכך, עותרת המערערת כי בית משפט יקבל את הערעור על קולת העונש ויחמיר בעונשו של המשיב, כך שיושת עליו עונש מאסר בפועל לתקופה של 12 חודש לפחות.

תסקיר עדכני של שירות המבחן

10. בהתאם להחלטתי בדיון מיום 25.11.15, הוגש בתיק זה תסקיר עדכני של שירות המבחן בעניינו של המשיב.

11. שירות המבחן ציין בתסקירו הנ"ל (להלן: "התסקיר"), כי במהלך פגישה שקיים עם המשיב, ביטא המשיב כבעבר, רצון ונכונות להשתלב בקבוצה טיפולית ייעודית, המיועדת לנהגים עוברי חוק. שירות המבחן הוסיף וציין בתסקיר, כי במהלך השנה האחרונה לא נפתחו נגד המשיב תיקי תעבורה חדשים בגין נהיגה בזמן פסילה, תוך ששירות המבחן הטעים, כי הוא רואה בכך חיזוק לשינוי אותו עבר הנאשם בתחום ביצוע עבירות התעבורה.

12. בנסיבות אלה ותוך מתן הדעת לכך שהמשיב צרף תיקים נוספים לתיק העיקרי בפני בית משפט קמא, שב שירות המבחן והמליץ כי, בנוסף לעונש המאסר בפועל, שירוצה בעבודות שירות, ישולב המשיב בקבוצה חינוכית במסגרת שירות המבחן, במהלכה יעמוד המשיב תחת צו מבחן, בפיקוחו של שירות המבחן, למשך שנה.

טיעוני ב"כ הצדדים בדיון

13. בדיון בפניי חזר ב"כ המערערת על האמור בהודעת הערעור, תוך שהדגיש, כי המשיב אינו מחזיק ברישיון נהיגה משנת 2001 וחרף זאת, עשה המשיב דין לעצמו והמשיך לבצע עבירות תעבורה, כאשר אין בידו רישיון נהיגה. לאמור לעיל הוסיף ב"כ המערערת את עברו של המשיב בתחום עבירות התעבורה, עבר הכולל בחובו הרשעות קודמות, חלקן בעבירות מהסוג בו הורשע המשיב בפני בית משפט קמא. ב"כ המערערת טען, כי הרשעותיו הקודמות של המשיב לא הביאו אותו להפנים את החומרה הנעוצה בנהיגה ללא רישיון, כמו גם את הסכנה הטמונה בכך לכלל המשתמשים בדרך. לפיכך, ביקש ב"כ המערערת לקבל את ערעור המדינה בתיק זה.

14. מנגד, הטעים ב"כ המשיב, כי שנה וחצי לערך לא היה המשיב מעורב בביצוע עבירות תעבורה וכן הוטעם, כי המשיב שוחרר מהמעצר בו שהה בגין ביצוע העבירות מושא התיק העיקרי שנדון בפני בית משפט קמא, זאת בתנאים מגבילים של מעצר בית, אותם הקפיד המשיב למלא. ב"כ המשיב הבהיר, כי מאז מתן גזר הדין בוטלו תנאי השחרור הנ"ל ואף על פי כן, לא ביצע המשיב, במשך תקופה של 7 חודשים, עבירות כלשהן.

ב"כ המשיב הוסיף וטען, כי שליחת המשיב לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות שירות הייתה בהסכמת ב"כ המערערת, במסגרת הסדר טיעון שגובש בין הצדדים, לפיו הרף התחתון של הענישה שהתבקש היה מאסר

בפועל בדרך של עבודות שירות. ב"כ המשיב ציין בדיון בפניי, כי לא הושת על המשיב צו מבחן בגזר הדין, מחמת טעות וכי המשיב נכון לעמוד תחת צו מבחן, זו אף לתקופה המרבית עפ"י פקודת המבחן, שהינה תקופה של 3 שנים. ב"כ המשיב ביקש להותיר במקרה שבפנינו את גזר הדין על כנו, תוך אימוץ הפן השיקומי במקרה דנן. המשיב טען בפניי, כי היה נתון תחת צו פיקוח מעצרים במסגרת תקופה של מספר חודשים, בפיקוח שירות המבחן וכי במהלך התקופה הנ"ל נפגש עם קצינת המבחן וניהל עימה שיחות. המשיב הבהיר כי הוא זה שביקש להשתלב בטיפול ולפיכך הוא נכון להיות נתון תחת צו מבחן לכל תקופה שתיקבע.

דין והכרעה

15. המערער הורשע, כאמור, בפני בית משפט קמא בעבירות, שעניינן נהיגה בזמן פסילה (שלוש עבירות), נהיגה ללא רישיון נהיגה בתוקף למעלה מ-12 חודש (שלוש עבירות) וכן נהיגה ללא פוליסת ביטוח בת תוקף (שלוש עבירות), כמו גם עבירה של נהיגה רכב, כשתוקף רישיון הרכב פקע ועבירה של נהיגה בקלות ראש. אין צורך להכביר במילים באשר לחומרת העבירות שבפנינו המגלמות בחובן סיכון פוטנציאלי לכלל המשתמשים בדרך, כמו גם זלזול במערכת החוק והמשפט במדינת ישראל. להמחשת האמור לעיל יפים הדברים הבאים, כפי שנאמרו ברע"פ 3878/05 **יעקב בנגוזי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 26.05.2005):

"העבירה אותה עבר המבקש היא חמורה ויש לבטא את חומרתה בענישה מרתיעה. נהיגה בכבישי הארץ בזמן פסילת רישיון טומנת בחובה סיכונים רבים לבטחונם של נוסעים ברכב והולכי רגל. יתר על כן, ולא פחות מכך, היא משקפת התייחסות של ביזוי החוק וצווי בית המשפט. עניינו של המבקש חמור פי כמה, נוכח העובדה שנהיגתו במצב של פסילת רישיון נעשתה בעת שהיה תלוי נגדו מאסר על תנאי של 12 חודשים בגין עבירה קודמת של נהיגה בזמן פסילת רישיון. בנסיבות אלה, אין צורך בחיזוק נוסף למסקנה המתבקשת כי מדובר בנאשם המזלזל זלזול עמוק בחוק, בצווי בית המשפט, ובחובתו הבסיסית לקיים את הכללים שהחברה קבעה להבטחת חייהם ושלומם של בני הציבור."

כמו כן נקבע במקרה אחר ע"י כב' השופט רובינשטיין, כי **"עבירות נהיגה בפסילה ללא ביטוח וללא רישיון, יש בהן לא רק דופי פלילי אלא אף מוסרי כפול: הסיכון המובהק לעוברי דרך (וגם לנוהג עצמו), וזו עיקר, וכן קשיים במימוש פיצויים בעקבות תאונות דרכים אם אלה יקרו חלילה בעת נהיגה כזאת [...]** ומכל מקום הטלתם על קופת הציבור" (רע"פ 665/11 אבו עמאר נ' מדינת ישראל (לא פורסם) פסקה 12).

עוד נקבע, מפי כב' השופט לוי ברע"פ 6115/06 **מדינת ישראל נ' אבו-לבן** (פסקה 5) כי:

"נדמה כי אין צורך להרחיב אודות החומרה הכרוכה בנהיגה בזמן פסילה. בביצוע מעשה כזה מסכן הנהג, שכבר הוכיח בעבר כי חוקי התעבורה אינם נר לרגליו, את שלום הציבור - נהגים והולכי רגל כאחד; הוא מבטא זלזול בצווים של בית-המשפט; הוא מוכיח, כי לא ניתן להרחיק אותו נהג מהכביש כל עוד הדבר תלוי ברצונו הטוב..."

16. ומן הכלל אל הפרט:

במקרה שבפנינו, מעבר לחומרת העבירות בהן הורשע המשיב, שעיקרן עבירות של נהיגה בזמן פסילה ונהיגה ללא רישיון נהיגה בתוקף, מעבר ל- 12 חודש ומעבר להיקפן של העבירות הנ"ל, יש לציין, לחומרה, את עברו התעבורתי של המשיב הכולל בחובו 14 הרשעות קודמות בגין מגוון עבירות תעבורה, לרבות הרשעות בעבירות דומות, כפי שטען בנקודה זו ב"כ המערער ובצדק. עם זאת, מנגד, יש ליתן את הדעת במקרה דנן לתמונה המצטיירת מתסקירי שירות המבחן בעניינו של המשיב. ודוק, מתסקיר שירות המבחן, אשר הוגש בפני בית משפט קמא ונערך ביום 10.5.15, עולה המלצה לשלב את המשיב בקבוצה טיפולית, זאת בהינתן הסכמת המשיב לכך והבעת רצון על ידו להשתלב בהליך טיפולי. ודוק, עסקינן בקבוצה טיפולית להעברת תכנית המיועדת, בין היתר, להגברת הבנת המשמעות והחשיבות של שמירת חוקי התעבורה. לפיכך, ומשהודה המשיב בפני שירות המבחן בביצוע העבירות המיוחסות לו, המליץ שירות המבחן, כי יושת על המשיב, העורך, עפ"י התסקיר, מאמצים להתנהל מתוך עולם ערכים נורמטיבי, עונש של מאסר בפועל בעבודות שירות, בצד צו מבחן למשך תקופה של שנה. בתסקיר העדכני, שהוגש במסגרת ההליך בערעור בתיק זה, מטעים שירות המבחן, כי במהלך השנה האחרונה לא נפתחו נגד המשיב תיקי תעבורה חדשים בגין נהיגה בפסילה, דבר המהווה, לדידו של שירות המבחן, משום חיזוק לשינוי החיובי שעובר המשיב, לדבריו, בתחום ביצוע עבירות תעבורה. מהתסקיר הנ"ל עולה, כי המשיב ביטא כבעבר רצון ונכונות להשתלב בקבוצה טיפולית ייעודית, המיועדת לנהגים עוברי חוק, שעתידיה להתחיל את פעילותה עד לתחילת חודש פברואר 2016. לפיכך, בתסקירו בפניי שב שירות המבחן על המלצתו להשית על המשיב עונש של מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות, בצד צו מבחן לתקופה של שנה.

17. זאת ועוד, המשיב בדיון בפניי הבהיר, כי הוא זה שביקש מיוזמתו להשתלב בהליך טיפולי, כאמור לעיל וכן כי שיתף פעולה עם שירות המבחן, במסגרת מפגשים, שנערכו תחת צו פיקוח מעצרים בו היה נתון המשיב, כחלק מתנאי שחרורו.

18. המחוקק, במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין קבע בסעיף 40ד(א) כי ניתן לחרוג, לקולא, ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום, זאת כהאי לישנא:

"קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש] התשכ"ט-1969".

19. מתסקירי שירות המבחן, כמו גם מכך שהמשיב לא ביצע במהלך כשנה וחצי עבירות תעבורה כלשהן, הננו למדים, כי קיים במקרה שבפנינו סיכוי של ממש, כי המשיב ישתקם, דבר המשרת בד בבד גם את אינטרס הציבור לבל ישוב המשיב לבצע עבירות תעבורה חמורות ולסכן בכך את ביטחון הציבור. בנקודה זו יפים דבריו הבאים של כב' השופטת מלצר בהחלטתו ברע"פ 262/14 **נאשף נ' מדינת ישראל**:

"במקרים שבהם נרתם הנאשם להליך שיקומי, או מראה נכונות כנה לעשות כן - עשויים שיקולי השיקום אף לגבור על שיקולי ההרתעה והגמול..." (פורסמה בנבו, 22.1.14). די בעניינו, עפ"י האמור בסעיף 40ד(א) הנ"ל לחוק העונשין בדבר קיומו של סיכוי של ממש לשיקום המשיב כדי להצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם ואין צורך כי יוכח בפני בית המשפט, כי המשיב כבר השתקם. אי לכך, לדידי, מן הראוי לבכר בתיק זה את אינטרס השיקום על פני יתר שיקולי הענישה. יובהר בנקודה זו, כי אלמלא קיומו של סיכוי אמיתי לשיקום המשיב, היה מן הראוי להשית עליו עונש של מאסר מאחורי סורג ובריח, זאת בהינתן חומרת והיקף העבירות בהן הורשע, כמו גם עברו התעבורתי. ברם, נוכח קיומו של סיכוי של ממש לשיקום המשיב, מן הראוי להשית עליו עונש של מאסר בפועל לתקופה המרבית בדרך של עבודות שירות, זאת בצד יתר רכיבי הענישה שנקבעו בגזר הדין ותוך הוספת צו מבחן לתקופה מרבית של 3 שנים. המשיב מזהר בזה, כי במידה ויפר את תנאי צו המבחן או יבצע עבירה נוספת בתקופת המבחן והצו יופקע, אזי יהא צפוי לגזירת דינו מחדש, לחומרא. הנה כי כן, הפרת צו המבחן על ידי המשיב או ביצוע עבירה נוספת על ידו בתקופת המבחן, עלולים להביא, כאמור, לגזירת דינו מחדש באופן שיושת עליו מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, דבר העולה בקנה אחד עם אינטרס הציבור.

20. סיכומי של דבר, הריני לדחות את ערעור המדינה בתיק זה ולהותיר על כנו את גזר דינו של בית משפט קמא, תוך הטלת צו מבחן על המשיב לתקופה של 3 שנים, אשר במסגרתה ישולב המשיב בהליך טיפולי, כאמור בתסקירי שירות המבחן.

המשיב יתייצב ביום 17.1.16 בשעה 08:00 לתחילת ריצוי עבודות השירות, כאמור בחוות דעת הממונה על עבודות שירות, היינו במפקדת מחוז צפון, יחידת עבודות שירות רח' הציונות 14 בטבריה, זאת לצורך קליטה והצבה של המשיב במקום עבודות השירות (המועצה הדתית "אור עקיבא").

פסק דין זה יומצא לשירות המבחן ולממונה על עבודות שירות.

ניתן היום, כ"ה טבת, תשע"ו, 6 בינואר 2016, במעמד הצדדים.

רונית בש, שופטת